

**Гузій А.І. Просторово-
типологічна організація
населення птахів Західного
регіону України. Житомир:
Волинь, ПП “Рута”, 2006.
448 с.**

Кінець 2006 р. ознаменувався в орнітологічному житті України виходом у світ монографії доктора сільськогосподарських наук, професора Анатолія Ільковича Гузія. Робота написана на основі узагальнень, зроблених у докторській дисертації автора за наслідками понад 20-річних польових досліджень.

Монографія складається з передмови, семи розділів, висновків та додатку, в якому вміщений перелік українських наукових назв птахів фауни України авторства Г.В. Фесенка та А.А. Бокотей.

Більшість розглянутих у монографії питань досі залишалася не вивченою, чи недостатньо вивченою. Зокрема, якщо про населення птахів Українських Карпат у гніздовий період можна знайти певні дані, то про осінній і зимовий періоди населення птахів таких матеріалів немає. Поза увагою дослідників залишалися орнітологічні комплекси західної частини лісостепової зони і Полісся. У літературі були також відсутні узагальнюючі роботи стосовно можливих шляхів формування, закономірностей поширення лісової рослинності та їхнього впливу на фауністичну структуру угруповань птахів регіону.

А.І. Гузій зробив важливі орнітогеографічні узагальнення про зв'язок різних видів птахів з певним складом деревно-чагарникової рослинності, пов'язавши результати палеонтологічних досліджень із процесами формування лісорослинних зон і поясів та міграціями рослинності в минулому. Складена схема орнітогеографічного районування лісостанів заходу України є новим кроком у зоогеографічних дослідженнях регіону, і важливо зазначити, що межі

орнітогеографічного районування в основному збігаються з геоботанічним районуванням і районами масового поширення фітофагів.

Одним з ключових місць роботи є глибоке вивчення “ефекту узлісся”, який по різному трактувався у зоологічній літературі. Автор переконливо доводить, що сила його прояву залежить від пір року, складу і віку лісостанів, висоти над рівнем моря і не може бути трактована однозначно.

Автором встановлено, що вплив типу лісорослинних умов на структуру населення птахів відбувається з переходом одного трофотопу в інший, змінюється склад лісостану і структура орнітологічного комплексу загалом.

Важливим питанням у монографії є вивчення впливу гетерогенності лісового фітоценозу на структуру населення птахів. Автор на багатому фактичному матеріалі переконливо доводить, що у різних лісорослинних ситуаціях характер розподілу одних і тих же видів птахів може бути різним, що пов'язано, головним чином, з поєднанням захисних і трофічних умов їх місцепроживань.

Надзвичайно велике значення має практичне застосування отриманих результатів. Сьогоднішній стан ведення лісового господарства є несприятливим для більшості видів птахів, особливо рідкісних, занесених до Червоної книги України. Основною причиною цього є недостатня кваліфікація працівників лісових служб. Велика заслуга автора полягає в розумінні глибокого значення зоологічної освіти у лісотехнічних ВУ-Зах і докладанні ним значних зусиль для поглиблення знань студентів у мисливствознавстві та лісовій зоології.

Робота містить 23 ілюстрації та 111 таблиць. Монографія буде корисною і цікавою для зоологів, зоогеографів, студентів біологічних та лісогосподарських факультетів вузів, працівників лісового господарства та охорони природи.

А.А. Бокотей